

Rune Hagberg

Galleriet,
Härnösands Konsthall

Utställningen visas fram till den 28 aug -04

Som reliefer eller motsatser

Det har gått många år sedan Rune Hagberg första gången ställde ut i Härnösand. Det var 1957, då var han ännu lärare på Kristinaskolan i Härnösand. Nu, sedan tio år som pensionär, kan han ägna hela sin uppmärksamhet åt konstnärskapet. Under alla år har Rune Hagberg haft möjligheten att möta sin publik på många olika platser i världen. Men hans ständiga opposition mot, vad jag tror, ett slappt tänkesätt har ofta försatt honom i utsatta lägen. Som i sin protest mot ett av konstnären viktigaste uttrycksmedel, själva bilden. Han har därmed hamnat i det som kan kallas ”det omöjligas konst”. Det har inneburit att han, trots vissheten om att ”vad man inte kan tala om, om det måste man tåga”, har fortsatt att ställa ut och visa upp sitt sökande av den sköra tystnaden. Så gör han också denna sommar i Härnösands Konsthall.

Sedan han övergett eller dolt sina bildtecken har själva gömslet och tystnaden tagit gestalt som rullar och paket. Dessa kan än avläsas som svepningar i sarkofager, än som paket av bortglömda men livsviktiga brev osv. Åskådarens associationer dras åt många håll. Men verkens vita färg lyfter också tanken bortom det fysiska tingets begränsningar. Hur kan vi åskådare komma än närmare det som ryms i denna ändå viskande tystnad?

Rune Hagberg svarar oss med små anvisningar för en tydning i sin förteckning över de nu utställda verken, vilka var och en fått sin egen versrad, dels ur ett kinesiskt och dels ur ett japanskt verk. Möjligtvis har slumpen fått fördela ”titlarna”.

Tao

De första sju utställda verken kopplas samman med några sammanförda rader ur en längre vers ur det viktiga verket Tao-te-ching, troligen från 500-talet före Kristus och enligt legenden skrivet av Lao -Tzu.

...

1. Vi söker gripa, men fångar det icke

2. Det kallas Det Ogripbara

...

3. Det glider tillbaka in i sin intighet

4. Därför kallas det Formlöshetens form

5. Bildlöshetens bild

6. därför kallas det Det Undflyende

...

7. Taos oändliga räcka

I den längre ursprungliga versionen av texten nämns både skådandet, lyssnandet och gripandet efter det sublimala, det försvinnande, det ogripbara, det som både är Tao, och vägen dit.

Till detta hör också verk nr 8, en kalligrafisk målning från 1965, som har titeln *I-hua*, vilket är det kinesiska uttrycket för ”det första penseldraget”.

Den sista delen av verksförteckningen/katalogen ger namn åt fem verk med rader ur en japanska naturimpressionistisk dikt av hovpoeten Yamabe no Akahito, som verkade i början av 700-talet efter Kristus:

9. *Tagos strand till*
10. *kommit ut att se när*
11. *vitklädd*
12. *Fujis topp över*
13. *snö vara fallande*

Dessa rader är en råöversättning till svenska, tecken för tecken, vilket ger en modernistisk, men ej från början avsedd, tilltalande form. En tolkning av dikten, utförd av Shōzō Matsushita och Per Erik Wahlund, låter så här:

Oemotståndligt
dras på stranden av Tago
till Fuji min blick –
Av nysnö glänser toppen
plötsligt i vitaste vitt

Det omöjligas konst

Varför Rune Hagberg väljer de mera kryptiska formerna, för att ge sina verk beteckningar, vet jag naturligtvis inte. Kanske hans val att, som i den kinesiska texten, rycka ut några rader ur ett större sammanhang eller att välja den teckentrogna råöversättningen framför den förtydligande tolkningen, säger något om hans motvilja att själv vara alltför förenklande och banal. Trots sitt utrop en gång: Man kan inte vara nog enkel.

Han har alltid rygгат för ett förenklande av det svåra, men samtidigt alltid strävat efter att finna det enklaste av uttryck. Den hållningen påminner om den berömda indiska författarinnan Arundhati Roys uppmaning till oss: ”att aldrig förenkla det som är komplicerat eller att komplicera det som är enkelt”.

Det är det enkla bortom det komplicerade som Rune Hagberg ständigt tycks söka. Då kan dessvärre den traditionella västerländska konstnärsrollen föra oss vilse och hans verks förvandlig från sökandet till artefakter/konstföremål spela oss ett spratt. Då kan t.o.m. bildspråkets egna lagar låsa inne det som just skulle befrias.

Det är som om det alltid gällt för Rune Hagberg att slå sig fri med ett paradoxalt icke-handlande och en lika paradoxal tystnad. Kinesen kallar en sådan hållning Wu Wei. Det är denna, i det närmaste omöjliga uppgift Rune Hagberg gett sig själv – och som vi alla kan ge oss, om vi vågar ta våra liv på allvar.

Rune Hagbergs arbete måste ses som ett andligt sökande bortom de vardagliga begreppen, ett sökande efter den enklaste enkelheten, kanske efter världsalltets själ och ursprung.

Torgny Åström